

Да се, кад се ишло на жалбу, носио камен о врату, мислим да се, из свега реченога, јасно види. Оно што није јасно, то је зашто се носио камен о врату и шта је он значао. То је оно што држим да треба објаснити. Г. Ј. Поповић мисли да је жалилац носио камен о врату „да би боље умилиставио Књаза и Суд.” Можда има и које друго, можда боље објашњење. Због тога мислим да то питање мора и даље остати отворено и да и даље треба распитивати старе људе: зашто се носио камен о врату и шта је он представљао. Да није представљао тегобу противу које се жали? Можда је онај који га је носио њиме хтео да покаже своју погруженост? Можда је значао и што друго. Можда све речено и не представља цео обичај ношења камена о врату. Можда има каквих обичаја приликом метања камена о врат. Можда има каквих обичаја и приликом скидања с врата. Можда има још шта. Све би то требало лепо испитати и описати. Јамачно ће бити још старих људи који ће шта знати о ношењу камена о врату. Ради њих је понајвише и постављено ово питање.

ТИХ. Р. ЂОРЂЕВИЋ

ДВОСТРУКО САХРАЊИВАЊЕ.

У неким крајевима нашега народа, на име у јужним и западним (Дебру и околини¹ и Боки Которској), постоји обичај да се мртваци, пошто неко време остану у гробу, раскопавају, па им се кости оперу водом и вином и понова сахране. Детаљи овог двоструког сахрањивања мало су познати, због тога је потребно цео обичај описати, тачно и потпуно, свуда где постоји.

Сличан је с овим један обичај у неким крајевима предратне Србије.— У Узовници (срез Азбуковачки) је обичај да се са мртвацем, који умре од јектике, сахрани и боца с вином, која се после четрдесет дана вади из гроба и даје од оног вина свима укућанима да пију, да се не би поразбољевали од јектике². У Младеновцу (срез Косасмајски) кад умре ко од јектике, на капку од сандука направе мали отвор, са заклопцем, па на гробу неко од његових укућана у тај отвор метне стакленце са црним вином. О четересници укућани раскопају гроб, изваде стакленце и оним се вином сви запоје, да не би добили јектику. Где нема вина, ту се испече корен старог кукуруза и меће у сандук код умрлога од јектике, и кад се наврши четрдесет дана, вади се из гроба и даје укућанима по неколико зрна³. — И овај обичај треба описати свуда где постоји.

Најзад, да споменем да у многим румунским селима, у Источној Србији постоји обичај, да се мртац после месец или два дана, негде на четрдесет дана или пола године од смрти, раскопа и да га фамилија још један пут види, да над њим кука, да га љуби и залије вином, па се понова закопа. Као узрок наводи се превелика жалост за умрлим, која се, тобож, на тај начин умањује⁴.

Можда сличних обичаја има још где у нашој земљи. Сва ова откопавања и поновна закопавања мртваца треба описати тачно до најмањих детаља, како се грше и испитати шта се наводи као узрок зашто се врши. — Све описе треба слати Уредништву Гласника Скопског Научног Друштва.

Т. Р. Ђ.

¹ Браштво, књ. IX—X, стр. 438—439.

² Здравље, год. I, стр. 83.

³ Штампа за 1905, бр. 258. И ако је ово саопштење демантовано у Штампи бр. 264, ја сам сазнао да је овај обичај у Младеновцу у истини постојао.

⁴ Тих. Р. Ђорђевић, Кроз наше Румуне, Београд 1906, стр. 41—42; Ж. Стевановић Српски Етнографски Зборник, књ. XXXII, стр. 400.